DOI: https://doi.org/10.32782/ecovis/2026-3-12
УДК 336.2: 631.1

Лисенко Алла Миколаївна
кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри аудиту, обліку та оподаткування,
Центральноукраїнський національний технічний університет
ORCID: https://orcid.org/0000-0001-8193-4267

Поярков Микола Вікторович
викладач кафедри економіки та управління персоналом,
Центральноукраїнський інститут Приватного акціонерного товариства
«Вищий навчальний заклад
«Міжрегіональна Академія управління персоналом»;
аспірант,
Центральноукраїнський національний технічний університет
ORCID: https://orcid.org/0000-0001-5560-327X

АНАЛІТИЧНА ОЦІНКА ПОДАТКОВОГО НАВАНТАЖЕННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЇ ПОДАТКОВОГО ЗАКОНОДАВСТВА: ПРАКТИЧНИЙ АСПЕКТ

Авторами обґрунтована необхідність використання комплексного підходу до оцінки податкового навантаження сільськогосподарських підприємств в умовах трансформації податкового законодавства України, розглянуто практичний аспект упровадження такого підходу як основи для підвищення обґрунтованості податкового планування та прийняття рішень у сфері оподаткування конкретного підприємства. З використанням інформації по ТОВ «АПК «ШУРАВІ» Кропивницького району Кіровоградської області за 2022-2025 рр. здійснено розрахунок ключових індикаторів податкового навантаження, визначених на основі урахування суми сплачених податків, зборів, платежів, загального мінімального податкового зобов'язання, а також позитивної різниці між величиною загального мінімального податкового зобов'язання та загальною сумою сплачених податків, зборів, платежів і витрат на оренду земельних ділянок.

Ключові слова: податкове законодавство, податкове навантаження, мінімальне податкове зобов'язання, система податкового планування, сільськогосподарське підприємство.

Alla Lysenko
Candidate of Economic Sciences, Associate Professor,
Associate Professor of the Department of Audit, Accounting and Taxation,
Central Ukrainian National Technical University

Mykola Poyarkov
Lecturer, Department of Economics and Human Resource Management,
Central Ukrainian Institute of Private Joint-Stock Company
«Higher education institution «Interregional Academy of Personnel Management»;
Postgraduate Student,
Central Ukrainian National Technical University

ANALYTICAL ASSESSMENT OF THE TAX BURDEN OF AN AGRICULTURAL ENTERPRISE IN THE CONDITIONS OF TRANSFORMATION OF TAX LEGISLATION: PRACTICAL ASPECT

The aim of this article is to examine the practical aspects of applying the minimum tax liability and to carry out an analytical assessment of the tax burden on an individual agricultural enterprise, taking into account the impact of changes to tax legislation. The authors emphasised that, in light of the amendments made to the Tax Code of Ukraine pursuant to Law of Ukraine No. 1914-IX of 30 November 2021, there is a need to review traditional methodological approaches to determining the level of the tax burden on agricultural enterprises, justified the advisability of applying a comprehensive approach to assessing the tax burden on agricultural enterprises in the context of the transformation of Ukraine's tax

© Лисенко А.М., Поярков М.В., 2026
Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу (CC BY 4.0)

legislation, and examined the practical aspects of implementing such an approach as a basis for improving the soundness of taxation decisions concerning a specific enterprise. Based on data from 'APK 'SHURAVI' LLC' in the Kropyvnytskyi district of the Kirovograd region for the years 2022-2025, key tax burden indicators were calculated, determined by taking into account the amount of taxes, duties and charges paid, the total minimum tax liability, as well as the positive difference between the total minimum tax liability and the total amount of taxes, duties, charges and land lease costs paid. The relevance and scientific novelty of this study stem from the need to take account of legislative changes in taxation when developing indicators for a comprehensive assessment of the tax burden on an agricultural enterprise and when calculating and analytically evaluating such indicators using data from a specific enterprise. At the enterprise level, the results of the calculation and analytical assessment of trends in tax burden indicators will serve as a basis for making effective decisions in the field of taxation. The calculations show that in 2022-2025, for 'APK 'SHURAVI' LLC', the total minimum tax liability exceeded the total amount of taxes, duties and charges paid, resulting in a positive difference which must be paid additionally to the budget. The calculation of tax burden indicators based on the enterprise's financial reporting and accounting data, as well as an assessment of trends in these indicators, enables the analysis of influencing factors and provides a basis for making informed decisions in the field of taxation.

Keywords: tax legislation, tax burden, minimum tax liability, tax planning system, agricultural enterprise.

Постановка проблеми. Функціонуючи в умовах нестабільності економічного середовища, значною мірою зумовленої впливом воєнного стану, сільськогосподарські підприємства України поступово адаптуються до обмеженості ресурсів, необхідності зміни звичних ланцюгів логістики, коливання цін на ресурси та продукцію, трансформації законодавства, у тому числі й у сфері оподаткування. У таких умовах важливого значення набуває необхідність обґрунтованого формування, аналітичної оцінки та апробації у практичній площині ключових індикаторів податкового навантаження з метою встановлення їх впливу на фінансово-господарську діяльність.

Проблема полягає в тому, що традиційний підхід до визначення узагальнених індикаторів податкового навантаження виключно на основі співвідношення суми сплачених податків, зборів, платежів до доходу, витрат, фінансових результатів в умовах трансформації чинних норм податкового законодавства в частині оподаткування сільськогосподарських товаровиробників, зокрема, із введенням поняття «загальне мінімальне податкове зобов'язання», не є релевантним, а отже потребує перегляду та обґрунтування. Крім того, можливість використання альтернатив в оподаткуванні зумовлює необхідність урахування практичних аспектів діяльності кожного товаровиробника при розробці обґрунтованих рішень в сфері оподаткування.

Актуальність даного дослідження визначається необхідністю урахування законодавчих змін в оподаткуванні при формуванні індикаторів комплексної оцінки податкового навантаження сільськогосподарського підприємства. На рівні конкретного підприємства результати оцінювання податкового навантаження слугуватимуть основою для підвищення обґрунтованості податкового планування та прийняття ефективних рішень.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика дослідження підходів щодо здійснення аналітичної оцінки податкового навантаження підприємств вже тривалий час є предметом наукових дискусій. Водночас у публікаціях останніх років значно більше уваги приділяється методичним підходам щодо визначення податкового тиску на суб'єкти господарювання, акцентується увага на необхідності урахування галузевої специфіки та впливу наслідків трансформації норм податкового законодавства. Важливого значення окреслені питання набувають для сільськогосподарських підприємств, що передусім пов'язано із можливістю використання ними альтернативних підходів в оподаткуванні та запровадженням з 01.01.2022 р. мінімального податкового зобов'язання (МПЗ), яке підлягає сплаті за користування або володіння земельною ділянкою сільськогосподарського призначення незалежно від отримання прибутку.

У методичному аспекті важливим є науковий доробок С.М. Шуляренко та І.С. Ковової, які пропонують використовувати систему показників для визначення податкового навантаження на мікро- та макроекономічному рівнях [1, с. 90-92]. Кількісні та якісні характеристики податкового навантаження узагальнені у дослідженні Д.О. Самарічева [2], а Паляничко Н.І. та Гром В.Ю. пропонують розраховувати обсяг податкових платежів на 1 га земель сільськогосподарського призначення [3, с. 28].

Оцінці впливу трансформації норм податкового законодавства на формування податкового навантаження сільськогосподарських товаровиробників на регіональному рівні присвячена робота, проведена групою науковців під керівництвом д.е.н., проф. Давидова Г.М. [4]. Вплив законодавчих трансформацій та умов воєнного стану на оподаткування сільськогосподарських товаровиробників простежується у роботі Панасюк В.М., Мужевич Н.В., Трубіциної О.В. [5, с. 34, 36].

Вагомий внесок у дослідження чинників формування податкового потенціалу сільськогосподарських підприємств України зробили В.Л. Максим, Т.Х. Васильців та М.В. Куницька-Ільяш. Науковці визначили орієнтовні межі часткових індикаторів податкового навантаження [6, с. 116], обґрунтували доцільність галузевого перерозподілу податкового навантаження залежно від виробничої структури підприємств [7, с. 85-86].

Значної уваги заслуговує також публікація Добрунік Т.П., у якій досліджено роль впровадження механізму мінімального податкового зобов'язання (МПЗ) у процес оподаткування суб'єктів агробізнесу [8, с. 25].

Проведений аналіз наукових публікацій дозволяє виокремити такі ключові напрями сучасних досліджень: методичне забезпечення розрахунку податкового навантаження та процесу оцінювання податкового потенціалу; дослідження впливу воєнного стану та трансформації податкового законодавства на оподаткування сільськогосподарських товаровиробників. При цьому перевага надається дослідженню макроекономічних та регіональних аспектів проблеми, у той час як практичні аспекти застосування МПЗ та особливості формування податкового навантаження конкретно взятого сільськогосподарського товаровиробника в умовах трансформації податкового законодавства залишаються недостатньо дослідженими.

Метою статті є дослідження практичних аспектів застосування МПЗ та здійснення аналітичної оцінки податкового навантаження окремо взятого сільськогосподарського підприємства з урахуванням впливу трансформації податкового законодавства.

Виклад основного матеріалу дослідження. У результаті трансформації норм податкового законодавства України [9; 10], починаючи з 2022 р. сільськогосподарські товаровиробники зобов'язані розраховувати та сплачувати до бюджету мінімальну суму податків з кожної власної та орендованої ділянки сільськогосподарського призначення розміром 0,5 га і більше незалежно від того, чи є господарство прибутковим.

У Податковому кодексі України (ПКУ) поняття мінімального податкового зобов'язання (МПЗ) із сплати податків, зборів, платежів визначене ст. 14, пп. 14.1.114[2] як мінімальна величина податку, яка підлягає сплаті за володіння або користування ділянкою сільськогосподарського призначення, а сума МПЗ стосовно кожної такої земельної ділянки є загальним мінімальним податковим зобов'язанням (ЗМПЗ) [10].

Статтею 38[1] ПКУ визначено особливості обчислення та сплати МПЗ, а порядок розрахунку та зменшення ЗМПЗ на суму вже сплачених податків регламентується ст. 141.9 та 170.14 ПКУ. Так, МПЗ визначають як добуток нормативної грошової оцінки землі (НГО), встановленого коефіцієнта (за 2022-2024 рр. – 0,05, а з 2025 р. – 0,057), кількості місяців володіння ділянкою в звітному році, поділений на 12. Позитивна різниця між ЗМПЗ та загальною сумою сплачених у звітному році податків підлягає сплаті в бюджет [10].

З 01.12.2024 р. з урахуванням змін, внесених до ПКУ (розділ XX, підрозділ 10, п. 74) на підставі Закону України № 4015-IX від 10.10.2024 р. [11], сума МПЗ не може бути меншою, ніж 700 грн./га, а для земельних ділянок з часткою ріллі 50 % і більше – 1400 грн./га [10].

На основі урахування змін, внесених до ПКУ на підставі Закону України № 1914-IX від 30.11.2021 р. [9], доцільно переглянути традиційні методичні підходи до визначення рівня податкового навантаження сільськогосподарських підприємств та здійснювати натомість розрахунок на 1 га площі сільськогосподарських угідь (у т.ч. ріллі) та на 1 грн. сукупного доходу (у т.ч. доходу від реалізації), сукупних витрат (у т.ч. собівартості реалізації), прибутку до оподаткування, чистого прибутку, власного капіталу, валюти балансу не лише суми сплачених податків, зборів, платежів протягом податкового (звітного) року, а й мінімального податкового зобов'язання та позитивної різниці (доплати в бюджет) між мінімальним податковим зобов'язанням та сумою сплачених податків, зборів, платежів протягом податкового (звітного) року. Окремі теоретичні аспекти застосування такого підходу знайшли відображення у наших попередніх дослідженнях [12, с. 92].

Для реалізації практичного аспекту з метою здійснення аналітичної оцінки податкового навантаження сільськогосподарського підприємства в умовах трансформації податкового законодавства використано дані за 2022-2025 рр. по ТОВ «АПК «ШУРАВІ», яке знаходиться у с. Зелений Гай Суботцівської ТГ Кропивницького району Кіровоградської області. Основний вид діяльності підприємства – КВЕД 01.11 «Вирощування зернових, бобових та олійних культур».

У 2022-2025 рр. частка сільськогосподарського товаровиробництва у ТОВ «АПК «ШУРАВІ» становила 100 %. При впровадженні заходів податкового планування враховувалося, що підприємство може обрати як загальну систему оподаткування зі сплатою податку на прибуток, так і спрощену зі сплатою ЄП IV групи, який розраховується не від доходу чи прибутку, а від нормативної грошової оцінки землі (НГО). Ставка податку для ріллі становить 0,95 % НГО.

У 2022 р. підприємство було платником єдиного податку (ЄП) IV групи, у 2023-2024 рр. перейшло на загальну систему оподаткування, а в 2025 р. – на спрощену систему оподаткування (знову стало платником ЄП IV групи). При здійсненні оцінки загального податкового навантаження в умовах трансформації податкового законодавства необхідно передусім відштовхуватися від суми ЗМПЗ, враховуючи, що МПЗ до сплати – це позитивна різниця між розрахованим ЗМПЗ та загальною сумою сплачених у звітному році податків.

По ТОВ «АПК «ШУРАВІ» упродовж 2022-2025 рр. позитивна різниця між розрахованим ЗМПЗ і загальним обсягом сплачених податків, зборів, платежів та витрат на оренду земельних ділянок коливалася у діапазоні від 1754 до 42436 грн.

Визначаємо узагальнюючі індикатори податкового навантаження на підприємство, використовуючи три підходи, основані на урахуванні: 1) загального обсягу сплачених податків, зборів, платежів і витрат на оренду земельних ділянок; 2) загального мінімального податкового зобов'язання (ЗМПЗ); 3) позитивної різниці між сумою ЗМПЗ та загальною сумою сплачених податків, зборів, платежів і витрат на оренду земельних ділянок.

Динаміку обсягу сплачених податків, зборів, платежів і витрат на оренду земельних ділянок та загального мінімального податкового зобов'язання (ЗМПЗ) на 1 грн. доходу та на 1 грн. витрат по ТОВ «АПК «ШУРАВІ» за 2022-2025 рр. відображено на рис. 1.

Як видно з рис. 1, з розрахунку на 1 грн. доходів та на 1 грн. витрат ЗМПЗ перевищує суму сплачених податків, зборів, платежів і витрат на оренду земельних ділянок, формуючи позитивну різницю, яка підлягає сплаті до бюджету (рис. 2).

У структурі сукупних доходів та витрат аграрного підприємства вагомою є частка доходів та витрат від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тому доцільно визначити рівень податкового навантаження на ці складові. Зокрема, динаміку обсягу сплачених податків, зборів, платежів і витрат на оренду земельних ділянок та загального мінімального податкового зобов'язання (ЗМПЗ) на 1 грн. чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) та на

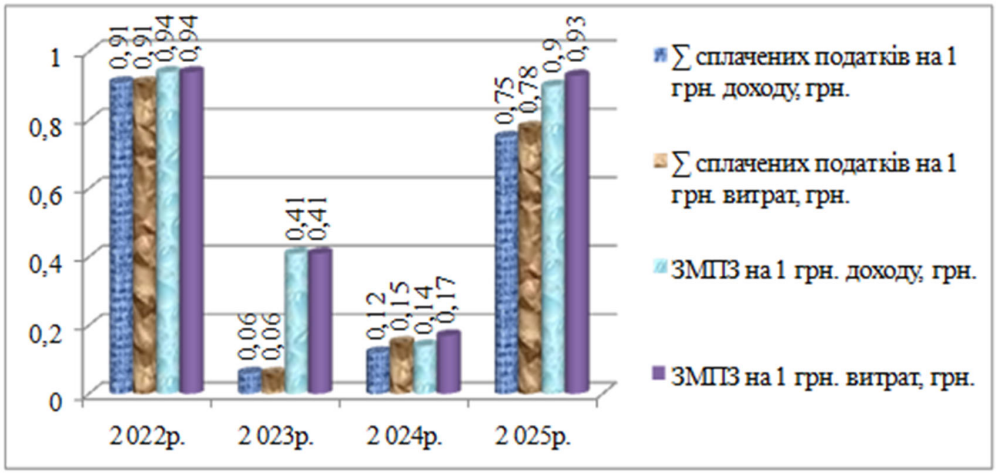

Рис. 1. Динаміка обсягу сплачених податків, зборів, платежів і витрат на оренду земельних ділянок та ЗМПЗ на 1 грн. доходу та на 1 грн. витрат по ТОВ «АПК «ШУРАВІ» за 2022-2025 рр., грн.

Джерело: сформовано та розраховано авторами на основі податкової та фінансової звітності підприємства

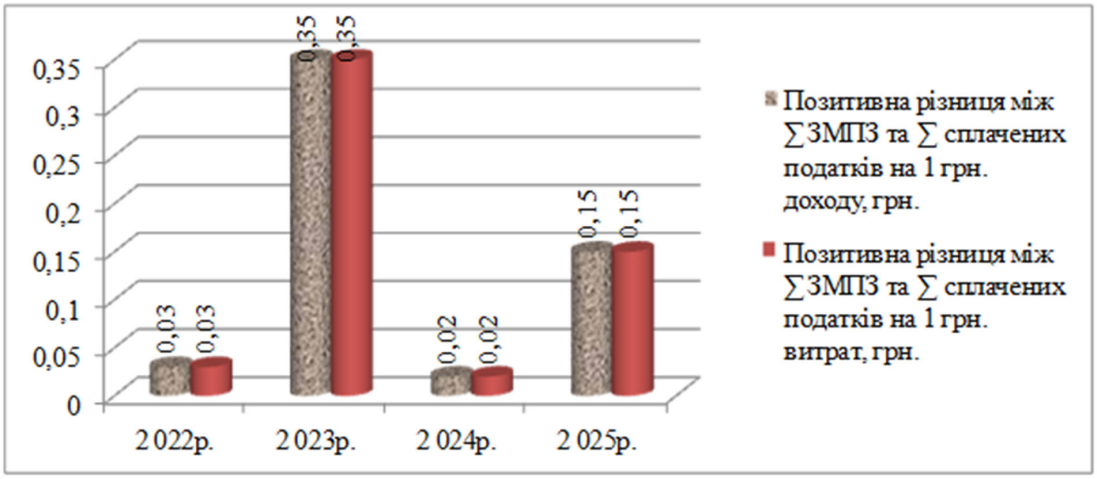

Рис. 2. Динаміка позитивної різниці між ЗМПЗ та сумою сплачених податків, зборів, платежів і витрат на оренду земельних ділянок на 1 грн. доходу та на 1 грн. витрат по ТОВ «АПК «ШУРАВІ» за 2022-2025 рр., грн.

Джерело: сформовано та розраховано авторами на основі податкової та фінансової звітності підприємства

1 грн. витрат від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) по ТОВ «АПК «ШУРАВІ» за 2022-2025 рр. відображено на рис. 3.

Такі показники податкового навантаження отримані у зв'язку з тим, що дохід підприємства у 2022-2025 рр. на 100 % формувався за рахунок доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), а частка собівартості реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) у загальній сумі витрат становила: у 2022 р. – 30,61 %, у 2023 р. – 38,02 %, у 2024 р. – 69,04 %, у 2025 р. – 74,88 %.

Динаміку позитивної різниці між ЗМПЗ та сумою сплачених податків, зборів, платежів і витрат на оренду земельних ділянок на 1 грн. доходу від реалізації та на 1 грн. витрат від реалізації по ТОВ «АПК «ШУРАВІ» за 2022-2025 рр. відображено на рис. 4.

У 2022 та 2023 рр. за рахунок урівноваження доходів та витрат по ТОВ «АПК «ШУРАВІ» фінансовий результат до оподаткування, а також чистий прибуток мали нульове значення. Тому узагальнені індикатори податкового навантаження на фінансові результати діяльності підприємства розраховуємо за 2024 та 2025 рр.

У 2025 р. порівняно з 2024 р. спостерігалося суттєве зростання індикаторів податкового навантаження на фінансові результати діяльності підприємства. Так, динаміку обсягу сплачених податків, зборів, платежів і витрат на оренду земельних ділянок на 1 грн. прибутку до оподаткування та на 1 грн. чистого прибутку по ТОВ «АПК «ШУРАВІ» за 2024-2025 рр. відображено на рис. 5, а динаміку позитивної різниці між величиною ЗМПЗ та обсягом

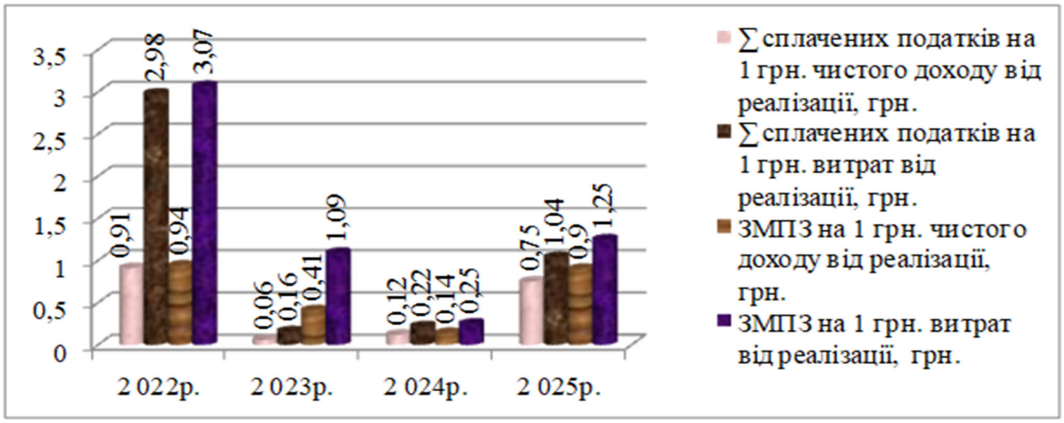

Рис. 3. Динаміка обсягу сплачених податків, зборів, платежів і витрат на оренду земельних ділянок та ЗМПЗ на 1 грн. чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) та на 1 грн. витрат від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) по ТОВ «АПК «ШУРАВІ» за 2022-2025 рр., грн.

Джерело: сформовано та розраховано авторами на основі податкової та фінансової звітності підприємства

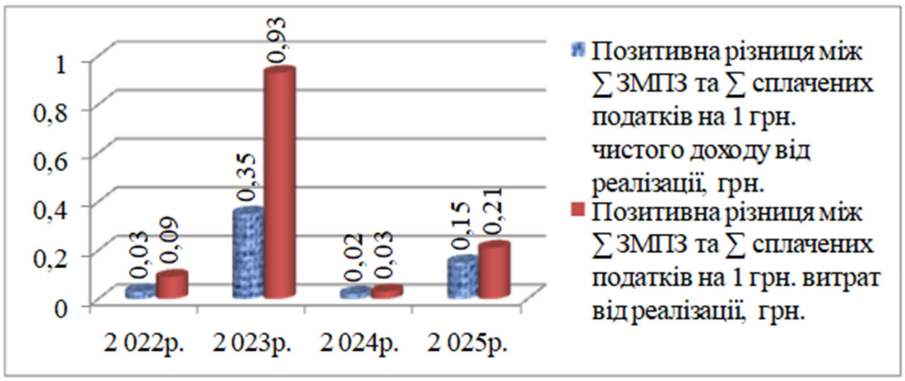

Рис. 4. Динаміка позитивної різниці між ЗМПЗ та сумою сплачених податків, зборів, платежів і витрат на оренду земельних ділянок на 1 грн. доходу від реалізації та на 1 грн. витрат від реалізації по ТОВ «АПК «ШУРАВІ» за 2022-2025 рр., грн.

Джерело: сформовано та розраховано авторами на основі податкової та фінансової звітності підприємства

сплачених податків на 1 грн. прибутку до оподаткування та на 1 грн. чистого прибутку – на рис. 6.

Значне збільшення загального рівня податкового навантаження на фінансові результати у 2025 р. порівняно з 2024 р. пояснюється зменшенням прибутку підприємства до оподаткування у 29,6 рази та чистого прибутку – в 27,5 рази.

Індикатори податкового навантаження на середньорічний обсяг власного капіталу підприємства та валюти балансу за 2022-2025 рр. узагальнено в табл. 1.

Враховуючи, що розрахунок індикаторів податкового навантаження здійснюється по аграрному підприємству, а ЗМПЗ визначається, виходячи з наявної площі сільськогосподарських угідь, 100 % з яких у ТОВ «АПК «ШУРАВІ» становить рілля, важливим є дослідження динаміки змін індикаторів податкового навантаження з розрахунку на 1 га ріллі (рис. 7).

Починаючи з 2023 р. у розрахунку на 1 га ріллі спостерігалося збільшення суми сплачених податків, зборів, платежів протягом податкового (звітного) року, а також обсягу ЗМПЗ.

Проведені розрахунки відображають коливання показників податкового навантаження ТОВ «АПК «ШУРАВІ» у розрізі років, що є природним процесом, зважаючи на поточні зміни у фінансово-господарській діяльності підприємства, податковому законодавстві, загальній економічній ситуації.

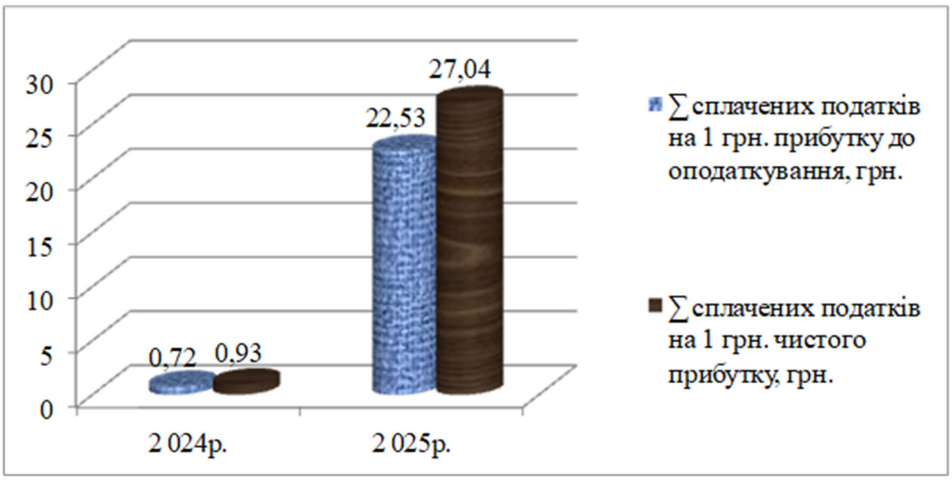

Рис. 5. Динаміка обсягу сплачених податків, зборів, платежів і витрат на оренду земельних ділянок на 1 грн. прибутку до оподаткування та на 1 грн. чистого прибутку по ТОВ «АПК «ШУРАВІ» за 2024-2025 рр., грн.

Джерело: сформовано та розраховано авторами на основі податкової та фінансової звітності підприємства

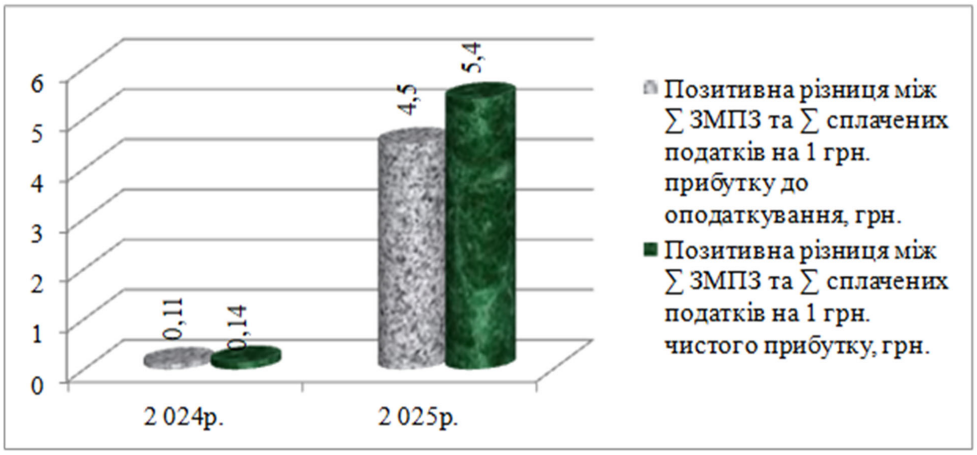

Рис. 6. Динаміка позитивної різниці між величиною ЗМПЗ та обсягом сплачених податків на 1 грн. прибутку до оподаткування та на 1 грн. чистого прибутку по ТОВ «АПК «ШУРАВІ» за 2024-2025 рр., грн.

Джерело: сформовано та розраховано на основі податкової та фінансової звітності підприємства

Таблиця 1

Індикатори податкового навантаження на власний капітал та валюту балансу ТОВ «АПК «ШУРАВІ» за 2022-2025 рр., грн./грн.

Показник	2022 р.	2023 р.	2024 р.	2025 р.
Загальна сума сплачених податків, зборів, платежів та витрат на оренду земельних ділянок на 1 грн.:				
– власного капіталу, грн.	0,66	0,09	0,60	0,48
– валюти балансу, грн.	0,10	0,02	0,19	0,18
Загальне мінімальне податкове зобов'язання (ЗМПЗ) на 1 грн.:				
– власного капіталу, грн.	0,68	0,58	0,69	0,57
– валюти балансу, грн.	0,10	0,12	0,22	0,22
Різниця між сумою ЗМПЗ та загальною сумою сплачених податків, зборів, платежів та витрат на оренду земельних ділянок на 1 грн.:				
– власного капіталу, грн.	0,02	0,49	0,09	0,09
– валюти балансу, грн.	0,00	0,10	0,03	0,04

Джерело: сформовано та розраховано авторами на основі податкової та фінансової звітності підприємства

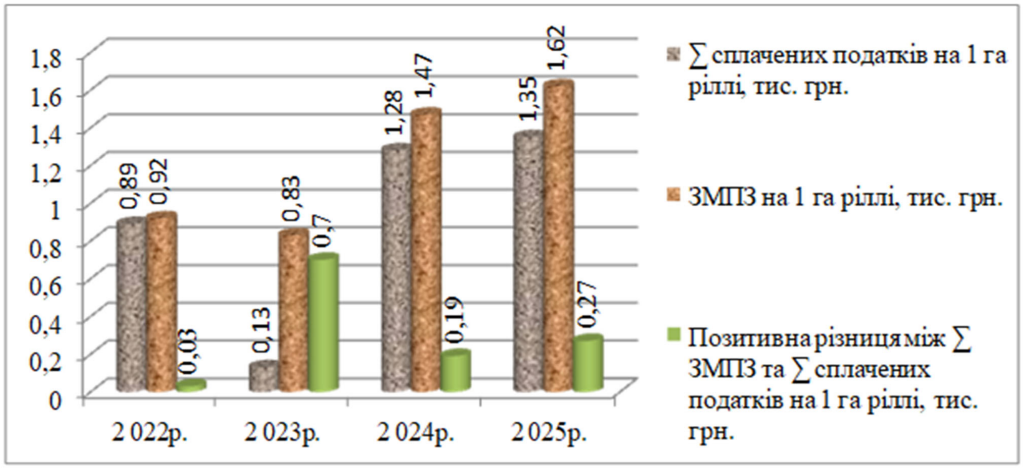

Рис. 7. Динаміка змін загальної суми сплачених податків, зборів, платежів та витрат на оренду земельних ділянок, ЗМПЗ та різниці між сумою ЗМПЗ й загальною сумою сплачених податків, зборів, платежів та витрат на оренду земельних ділянок з розрахунку на 1 га ріллі по ТОВ «АПК «ШУРАВІ» за 2022-2025 рр., тис. грн.

Джерело: сформовано та розраховано авторами на основі податкової звітності підприємства

Висновки. Впровадження МПЗ спричинило необхідність зміни підходів до оцінювання фактичного фіскального навантаження в аграрній сфері. Важливим став не лише обсяг сплачених підприємством податкових платежів, а й його порівняння із ЗМПЗ, що зумовило доречність здійснення розрахунку на 1 га площі сільськогосподарських угідь (у т.ч. ріллі) та на 1 грн. сукупного доходу (у т.ч. доходу від реалізації), сукупних витрат (у т.ч. собівартості реалізації), прибутку до оподаткування, чистого прибутку, власного капіталу, валюти балансу не лише суми сплачених податків, зборів, платежів протягом податкового (звітного) року, а й МПЗ та позитивної різниці (доплати в бюджет) між ЗМПЗ та сумою сплачених податків, зборів, платежів. Розрахунок таких індикаторів податкового навантаження на основі використання звітно-облікової інформації конкретного підприємства, а також оцінка динаміки змін показників забезпечують можливість дослідження факторних впливів та слугують основою для прийняття обґрунтованих рішень у сфері оподаткування. З проведених розрахунків видно, що у 2022-2025 рр. по ТОВ «АПК «ШУРАВІ» обсяг ЗМПЗ перевищував загальну суму сплачених податків, зборів, платежів, формуючи позитивну різницю, яку необхідно було додатково сплатити до бюджету.

Наступним етапом дослідження стане оцінка факторних впливів у розрізі ключових чинників на формування індикаторів податкового навантаження підприємства, проведення міжгосподарських порівнянь.

Подяка та особливий наголос. Матеріали статті відображають результати дослідження, яке виконувалося у рамках науково-дослідної роботи «Аналі-

тичний інструментарій податкового прогнозування та планування в системі управління сільськогосподарським підприємством» згідно з договором № 51.526 від 29.05.2026 р. між Центральноукраїнським національним технічним університетом та ТОВ «АПК «ШУРАВІ». Автори висловлюють щиру вдячність за підтримку науково-дослідної діяльності вищих навчальних закладів.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Шуляренко С., Ковова І. Податкове навантаження: підходи до визначення та їх інформаційне забезпечення. *Збірник наукових праць ДУІТ. Серія «Економіка і управління»*. 2024. Вип. 55. С. 87-96. DOI: https://doi.org/10.32703/2664-2964-2024-55-87-97
2. Самарічев Д. О. Податкове навантаження на аграрний сектор економіки України в умовах воєнного стану: теоретичні підходи та галузеві виклики. *Економіка та суспільство*. 2025. Вип. 82. DOI: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-82-140
3. Паляничко Н. І., Гром В. Ю. Оподаткування сільськогосподарських товаровиробників у контексті продовольчої безпеки: еколого-економічні аспекти. *Агроекологічний журнал*. 2024. № 2. С. 24-32. DOI: https://doi.org/10.33730/2077-4893.2.2024.305650
4. Оподаткування та державна підтримка сільськогосподарських товаровиробників: регіональні пріоритети та євроінтеграційні процеси: монографія / Г. М. Давидов та ін.; за заг. ред. Г. М. Давидова та Н. С. Шалімової. Кропивницький: Александрова М. В., 2017. 208 с. URL: https://dspace.kntu.kr.ua/handle/123456789/7049
5. Панасюк В. М., Мужевич Н. В., Трубіцина О. В. Російсько-українська війна як каталізатор змін в оподаткуванні сільськогосподарського експорту. *Журнал стратегічних економічних досліджень*. 2024. № 1. С. 29-39. DOI: https://doi.org/10.30857/2786-5398.2024.1.3
6. Максим В. Л., Куницька-Ільяш М. В. Податковий потенціал аграрних підприємств України. *Науковий вісник Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій. Серія: Економічні науки*. 2025. Т. 27. № 105. С. 113-118. DOI: https://doi.org/10.32718/nvlvet-e10517
7. Максим В. Л., Васильців Т. Г., Куницька-Ільяш М.В. Податковий механізм у системі формування економічного потенціалу аграрного сектору України. *Науковий вісник Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій. Серія: Економічні науки*. 2025. Т. 27. № 106. С. 77-87. DOI: https://doi.org/10.32718/nvlvet-e10613
8. Добрунік Т. Мінімальне податкове зобов'язання в системі оподаткування суб'єктів агробізнесу: виклики та перспективи. *Науковий вісник Одеського національного економічного університету*. 2026. № 2(339). С. 16-27. DOI: https://doi.org/10.32680/2409-9260-2026-2-339-16-27
9. Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень: Закон України № 1914-IX від 30.11.2021 р. / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1914-20#Text
10. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text
11. України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень у період дії воєнного стану: Закон України № 4015-IX від 10.10.2024 р. / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4015-20#Text
12. Лисенко А. М. Комплексна аналітична оцінка податкового навантаження сільськогосподарського підприємства як інструмент обґрунтування управлінських рішень. *Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. Серія «Економічні науки»*. 2026. № 3(121). С. 88-94. DOI: https://doi.org/10.37734/2409-6873-2026-3-10

REFERENCES

1. Shuliarenko S., Kovova I. (2024). Podatkove navantazhennia: pidkhody do vyznachennia ta yikh informatsiine zabezpechennia [Tax burden: approaches to its determination and the information required]. *Zbirnyk naukovykh prats DUIT. Seriia «Ekonomika i upravlinnia» – Collection of Scientific Papers of the State University of Information Technologies. 'Economics and Management' series*, vol. 55, pp. 87-96. DOI: https://doi.org/10.32703/2664-2964-2024-55-87-97
2. Samarichev D. O. (2025). Podatkove navantazhennia na ahrarnyi sektor ekonomiky Ukrainy v umovakh voiennoho stanu: teoretychni pidkhody ta haluzevi vyklyky [The tax burden on the agricultural sector of Ukraine's economy under martial law: theoretical approaches and sectoral challenges]. *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and Society*, is. 82. DOI: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-82-140
3. Palianychko N. I., Hrom V. Iu. (2024). Opodatkuvannia silskohospodarskykh tovarovyrobnykiv u konteksti prodovolchoi bezpeky: ekoloho-ekonomichni aspekty [Taxation of agricultural producers in the context of food security: ecological and economic aspects]. *Ahroekolohichnyi zhurnal – Agroecological Journal*, vol. 2, pp. 24-32. DOI: https://doi.org/10.33730/2077-4893.2.2024.305650
4. Davydov H. M. (Eds). (2017). *Opodatkuvannia ta derzhavna pidtrymka silskohospodarskykh tovarovyrobnykiv: rehionalni priorytety ta yevrointehratsiini protsesy [Taxation and state support for agricultural producers: regional priorities and European integration processes].* Kropyvnytskyi: Aleksandrova M. V. 208 p. Available at: https://dspace.kntu.kr.ua/handle/123456789/7049 (accessed September 17, 2026). (in Ukrainian).
5. Panasiuk V. M., Muzhevych N. V., Trubitsyna O. V. (2024). Rosiisko-ukrainska viina yak katalizator zmin v opodatkuvanni silskohospodarskoho eksportu [The Russian-Ukrainian war as a catalyst for changes in the taxation of agricultural exports]. *Zhurnal stratehichnykh ekonomichnykh doslidzhen – Journal of Strategic Economic Research*, no. 1, pp. 29-39. DOI: https://doi.org/10.30857/2786-5398.2024.1.3
6. Maksym V. L., Kunytska-Iliash M. V. (2025). Podatkovyi potentsial ahrarnykh pidpryiemstv Ukrainy [The tax potential of agricultural enterprises in Ukraine]. *Naukovyi visnyk Lvivskoho natsionalnoho universytetu veterynarnoi medytsyny ta biotekhnolohii. Seriia: Ekonomichni nauky – Scientific Bulletin of Lviv National University of Veterinary Medicine and Biotechnology. Series: Economic Sciences*, vol. 27, no. 105, pp. 113-118. DOI: https://doi.org/10.32718/nvlvet-e10517

7. Maksym V. L., Vasyltsiv T. H., Kunytska-Iliash M.V. (2025). Podatkovyi mekhanizm u systemi formuvannia ekonomichnoho potentsialu ahrarnoho sektoru Ukrainy [The tax mechanism in the system of building the economic potential of Ukraine's agricultural sector]. *Naukovyi visnyk Lvivskoho natsionalnoho universytetu veterynarnoi medytsyny ta biotekhnolohii. Seriia: Ekonomichni nauky – Scientific Bulletin of Lviv National University of Veterinary Medicine and Biotechnology. Series: Economic Sciences*, vol. 27, no. 106, pp. 77-87. DOI: https://doi.org/10.32718/nvlvet-e10613
8. Dobrunik T. (2026). Minimalne podatkove zoboviazannia v systemi opodatkuvannia subiektiv ahrobiznesu: vyklyky ta perspektyvy [The minimum tax liability in the taxation system for agribusiness entities: challenges and prospects]. *Naukovyi visnyk Odeskoho natsionalnoho ekonomichnoho universytetu – Scientific Bulletin of Odesa National Economic University*, no. 2(339), pp. 16-27. DOI: https://doi.org/10.32680/2409-9260-2026-2-339-16-27
9. Zakon Ukrainy "Pro vnesennia zmin do Podatkovoho kodeksu Ukrainy ta inshykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy shchodo zabezpechennia zbalansovanosti biudzhetnykh nadkhodzhen": vid 30 lystopada 2021 r. № 1914-IX [Law of Ukraine "On amendments to the Tax code of Ukraine and other legislative acts of Ukraine to ensure balanced budget revenues" from November 30, 2021, no. 1914-IX]. Available at: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1914-20#Text (in Ukrainian).
10. Podatkovyi kodeks Ukrainy № 2755-VI : vid 2 hrud. 2010 r. [Tax Code of Ukraine no. 2755-VI from December 2, 2010]. Available at: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text (in Ukrainian).
11. Zakon Ukrainy "Pro vnesennia zmin do Podatkovoho kodeksu Ukrainy ta inshykh zakoniv Ukrainy shchodo zabezpechennia zbalansovanosti biudzhetnykh nadkhodzhen u period dii voiennoho stanu": vid 10 zhovtnia 2024 r. № 4015-IX [Law of Ukraine "On amendments to the Tax code of Ukraine and other laws of Ukraine to ensure balanced budget revenues during the period of martial law" from October 10, 2024, no. 4015-IX. Available at: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4015-20#Text (in Ukrainian).
12. Lysenko A.M. (2026). Kompleksna analitychna otsinka podatkovoho navantazhennia silskohospodarskoho pidpryiemstva yak instrument obgruntuvannia upravlinskykh rishen [A comprehensive analytical assessment of the tax burden on an agricultural enterprise as a tool for justifying management decisions]. *Naukovyi visnyk Poltavskoho universytetu ekonomiky i torhivli. Seriia "Ekonomichni nauky" – Scientific Bulletin of Poltava University of Economics and Trade. Series 'Economic Sciences'*, no 3(121), pp. 88-94. DOI: https://doi.org/10.37734/2409-6873-2026-3-10

Дата надходження статті: 24.08.2026
Дата прийняття статті до публікації: 05.10.2026
Дата публікації статті: 27.10.2026